

Actie 8 BBP IJzer - toetsing aandachtsgebied	
IJZ_AG_006 POPERINGE WOONUITBREIDINGSGBIED SINT-BERTINUSSTRAAT	
GELEGEN IN:	<p><i>Actueel waterbergingsgebied (AW): /</i></p> <p><i>Potentieel waterbergingsgebied (PW): /</i></p> <p><i>Waterconserveringsgebied (WC): IJZ_WC_080</i></p>
AANDACHTSGEBIED:	Poperinge woonuitbreidingsgebied Sint-Bertinusstraat
OPPERVLAKTE:	ca. 2 ha
HYDROGRAFIE:	
STATUS / VERSIE:	<p>ontwerp Bsec</p> <p>27/09/2012 – bespreking ABO</p> <p>25/10/2012 – bespreking stad Poperinge</p> <p>29/11/2012 – bespreking bekkenraad</p> <p>07/12/2012 – goedgekeurd door het bekkenbestuur als beleidsondersteunend document</p>
DATUM LAATSTE WIJZIGING:	07/12/2012
NAAM DOCUMENT:	Fiche_toetsing_AG_006_v20121207.doc

Leeswijzer

Dit document bevat een analyse van het aandachtsgebied “Poperinge woonuitbreidingsgebied Sint-Bertinusstraat” met betrekking tot het watersysteem. Deze analyse gebeurde in uitvoering van actie 8 van het bekkenbeheerplan van het IJzerbekken: “Evaluatie naar effectief bodemgebruik (en mogelijke alternatieven m.b.t. bestemming) in actuele en potentiële waterbergingsgebieden of in waterconserveringsgebieden”.

Het document analyseert in detail de ontwikkelingsperspectieven voor het ruimtegebruik en de relatie met het functioneren van het watersysteem.

Voor meer uitleg over waterbergingsgebieden, waterconserveringsgebieden, de selectie van aandachtsgebieden en de methodologie van de toetsing van de aandachtsgebieden kunnen volgende documenten geraadpleegd worden:

- Rapport “Toetsing signaalgebieden – Handleiding” – CIW – versie 4/11/2009
- Bekkenspecifiek rapport “Toetsing signaalgebieden – IJzerbekken” – goedgekeurd door het bekkenbestuur – versie 1/07/2011
- “De watertoets bij ruimtelijke plannen – handleiding adviesverlening watertoets bij ruimtelijke plannen versie 1.0 (juli 2009)” . Deze handleiding is te raadplegen via:
<http://www.watertoets.be/richtlijnen-voor-toepassing/handleiding-voor-rup-en-bpa>

De actie “toetsing signaalgebieden” betreft geen “wateradvies”, zoals vernoemd in het “Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstanties en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet Integraal Waterbeleid”.

De toetsing van een aandachtsgebied brengt eventuele tegenstrijdigheden tussen de ontwikkelingsperspectieven voor een harde bestemming en het watersysteem in kaart. De analyse trekt conclusies over de effecten van bebouwing en verharding in een waterbergingsgebied of waterconserveringsgebied. Tot slot worden er suggesties gedaan over de mogelijkheden tot ontwikkeling van een harde bestemming in een waterrijk gebied.

De toetsing van het aandachtsgebied vervangt de watertoets niet. Deze wordt steeds uitgevoerd bij de vergunning van ruimtelijke en stedenbouwkundige plannen.

Secretariaat IJzerbekken
p/a VMM, Zandvoordestraat 375
8400 Oostende
T 059 56 26 89
secretariaat_ijzer@vmm.be

Inhoud

1	Situering.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Planologische bestemming.....	6
1.3	Bodemgebruik.....	8
1.4	Hydrografie en reliëf.....	10
1.5	Motivering afbakening en selectie aandachtsgebied.....	12
2	Juridische toets.....	13
2.1	Wartertoetskaarten.....	13
2.2	Federale kaart risicozones voor overstromingen	16
3	Beleidsmatige toets	17
3.1	Waterbeleid.....	17
3.2	Ruimtelijke ordening	17
4	Toetsing aan het watersysteem	19
4.1	Overstromingen	19
4.2	Verdroging	19
4.3	Andere relevante hydrologische/hydrografische informatie	20
5	Conclusie.....	22
6	Suggesties naar ontwikkelingsperspectief	22

Lijst figuren

Figuur 1: Situering op stratenatlas	5
Figuur 2: Situering op topografische kaart	6
Figuur 3: Situering op het gewestplan.....	7
Figuur 4: Situering op cadmap (2011).....	8
Figuur 5: Situering op orthofotokaart (2008-2010) en situering foto terreinbezoek	9
Figuur 6: Hydrografische situering – VHA zone 200 Poperingevaart tot monding Holle Beek (incl)	10
Figuur 7: Situering op DHM – reliëf – algemeen	11
Figuur 8: Afbakening van het aandachtsgebied op orthofotokaart (2008-2010).....	12
Figuur 9: Situering op de watertoetskaart overstromingsgevoelige gebieden	14
Figuur 10: Situering op de watertoetskaart infiltratiegevoelige bodems	14
Figuur 11: Situering op de watertoetskaart hellingenkaart.....	15
Figuur 12: Situering op de watertoetskaart erosiegevoelige gebieden	15
Figuur 13: Situering op de watertoetskaart grondwaterstromingsgevoelige gebieden	16
Figuur 14: Vergunningstoestand	18
Figuur 15: Situering op fysische systeemkaart.....	20
Figuur 16: Situering op bodemkaart.....	21

Lijst foto's

Foto 1: Terreinbezoek 25/10/12: zicht op aandachtsgebied vanaf de Pezelstraat	9
---	---

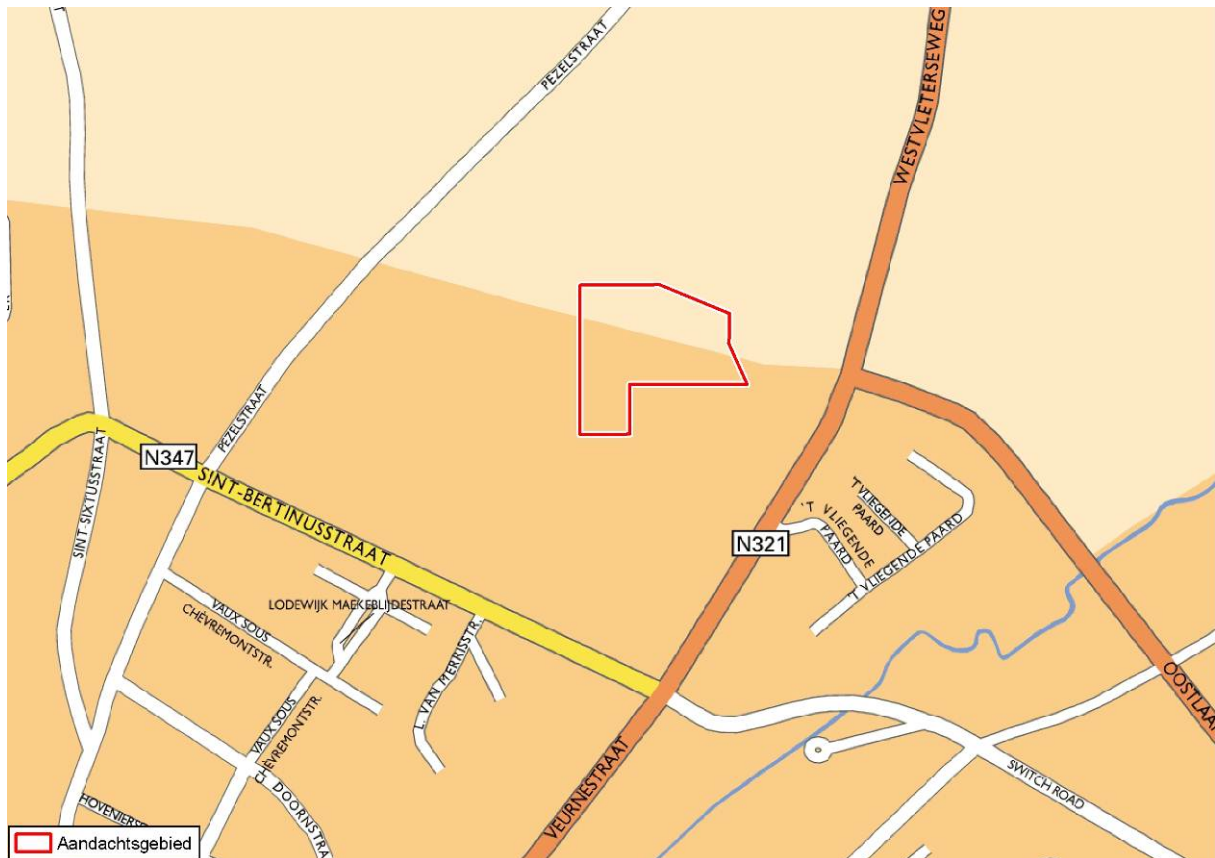
1 Situering

1.1 Algemeen

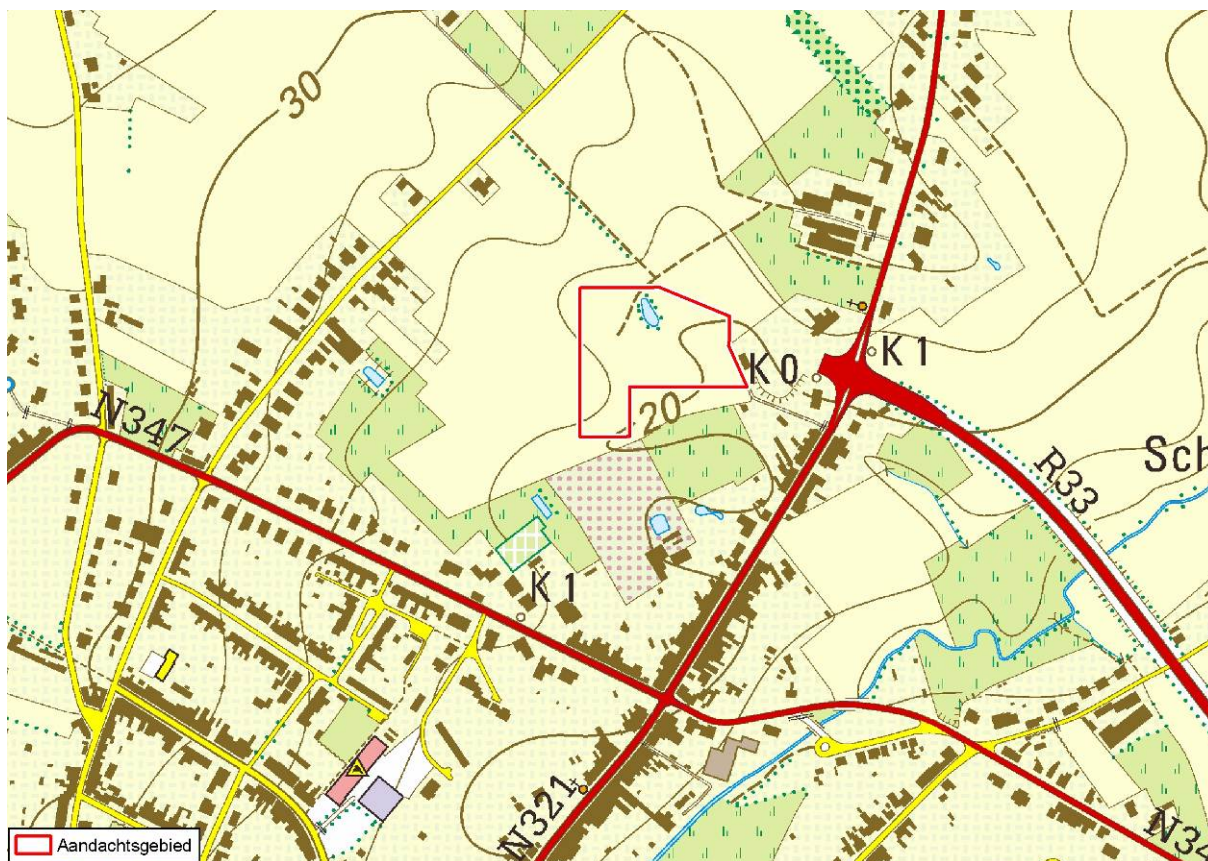
Gemeente(n): Poperinge

Provincie(s): West-Vlaanderen

Situering: In de stad Poperinge tussen Westvleterseweg en Pezelstraat ten noorden van de Sint-Bertinusstraat.

Figuur 1: Situering op stratenatlas

Figuur 2: Situering op topografische kaart

1.2 Planologische bestemming

Gewestplanbestemming:

Woonuitbreidingsgebied (code 0105).

Reservatiegebied

RUP/BPA:

Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan afbakening kleinstedelijk gebied Poperinge, enkel gelegen binnen de afbakeningslijn.

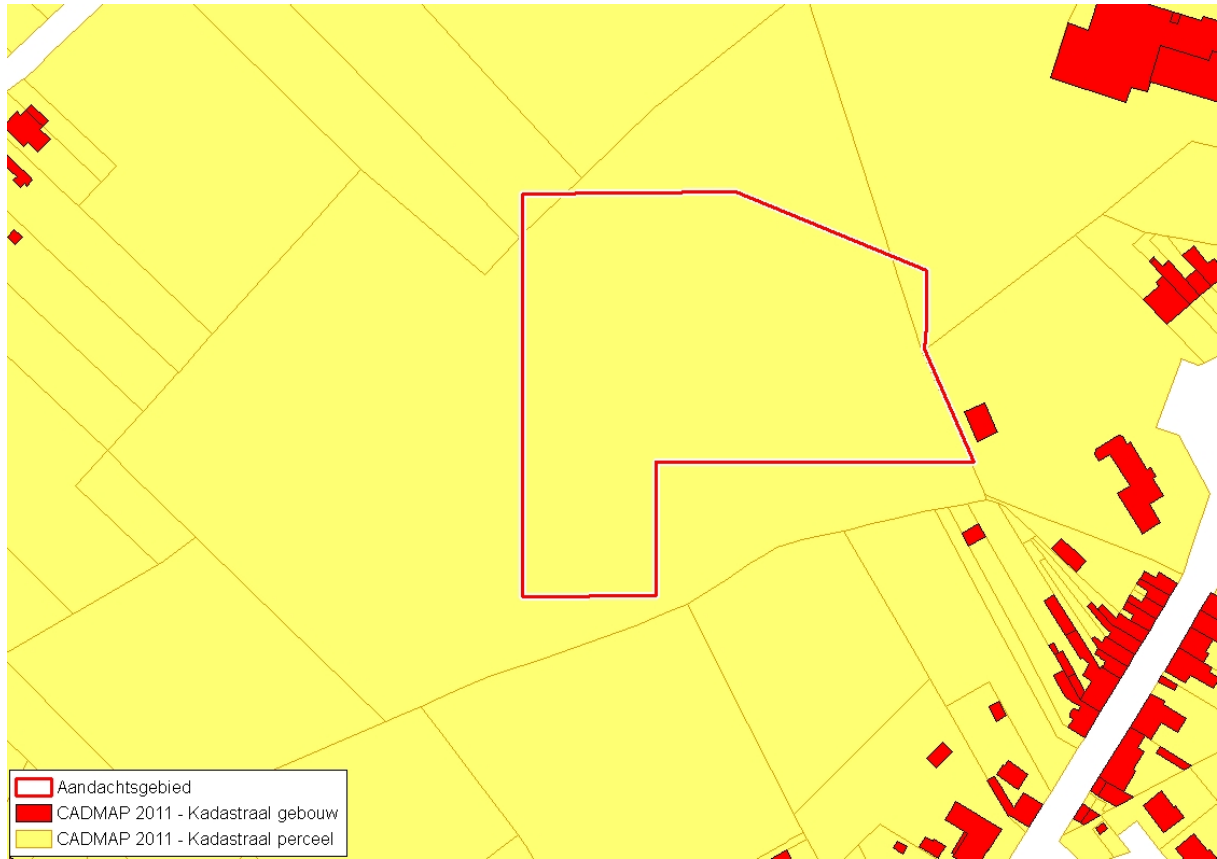

Figuur 3: Situering op het gewestplan

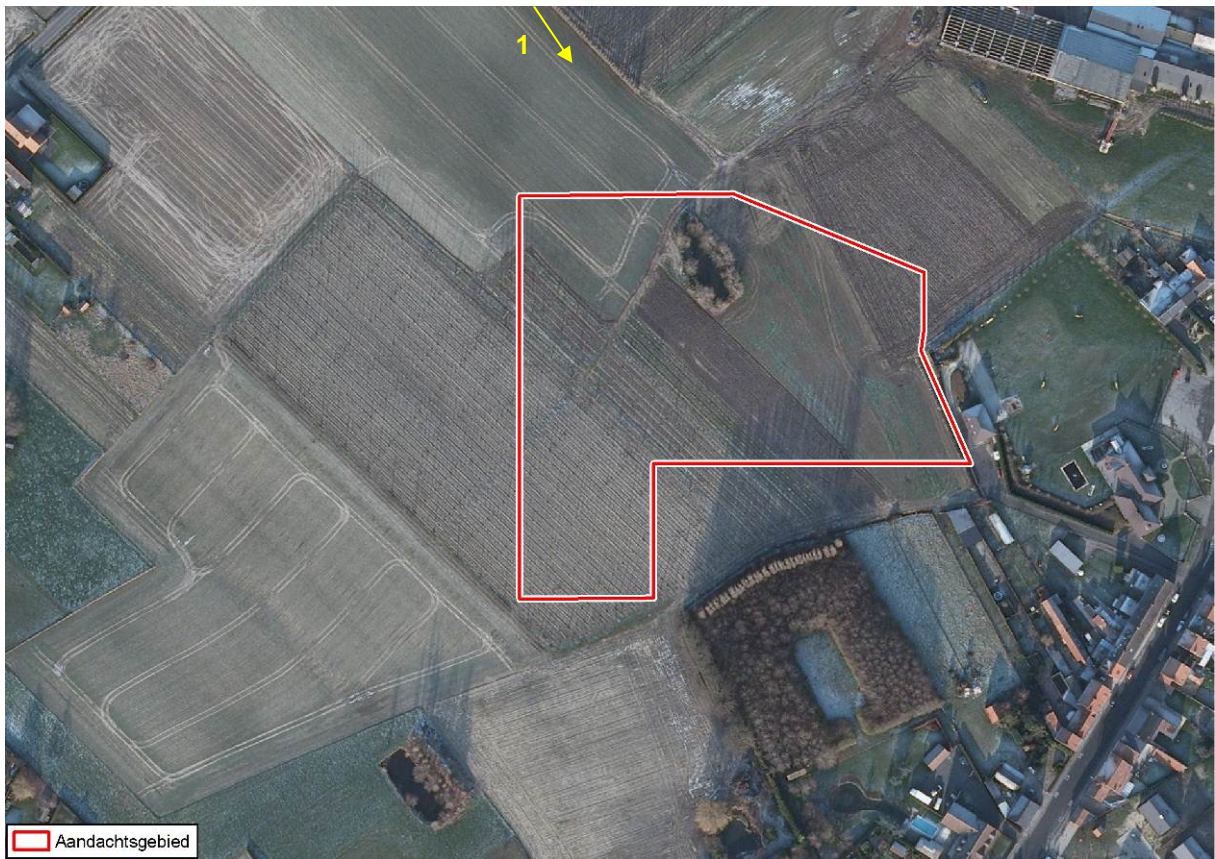
1.3 Bodemgebruik

Huidige staat van ontwikkeling: onbebouwde zone.

Bodemgebruik: landbouw - akkers

Figuur 4: Situering op cadmap (2011)

Figuur 5: Situering op orthofotokaart (2008-2010) en situering foto terreinbezoek

Foto 1: Terreinbezoek 25/10/12: zicht op aandachtsgebied vanaf de Pezelstraat

1.4 Hydrografie en reliëf

Bekken: IJzerbekken

Deelbekken: Hoppeland

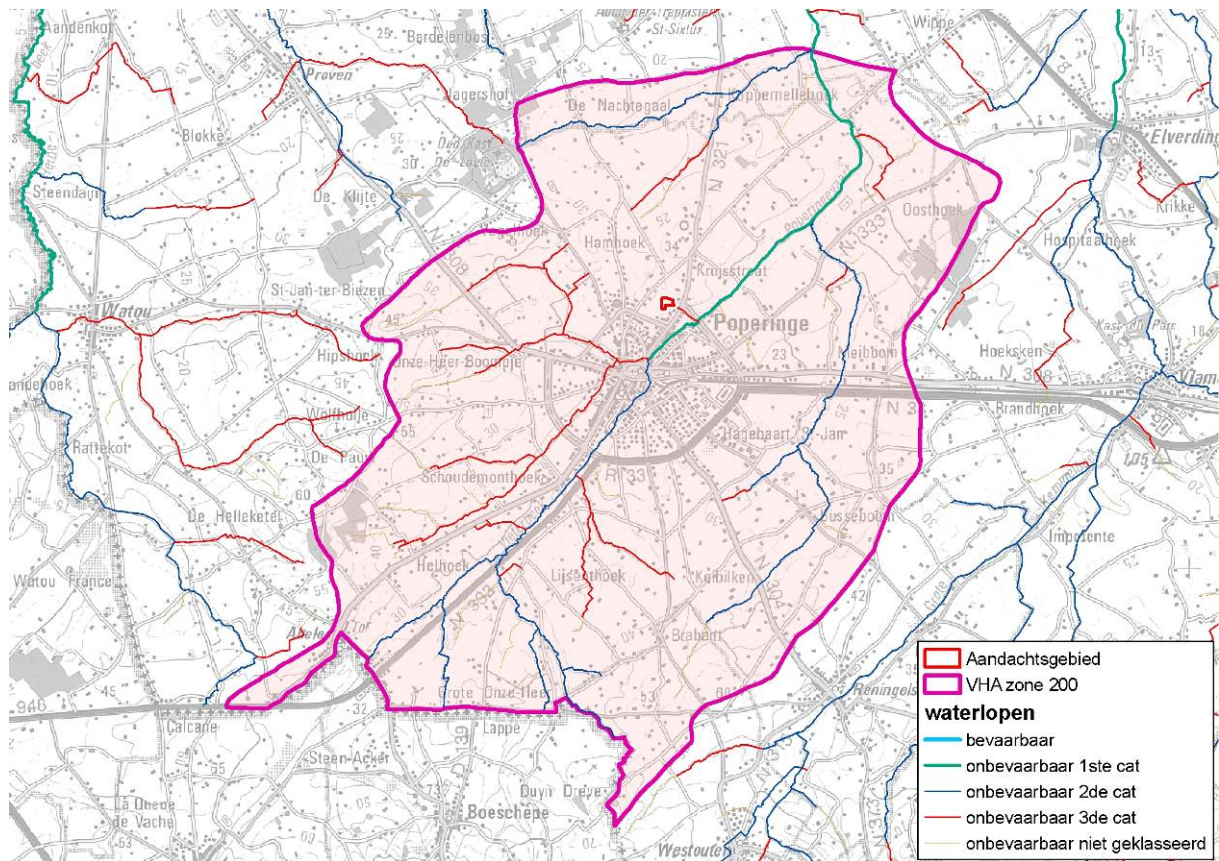
Betrokken waterlo(o)p(en):

WY.11.9. (VHAGcode 1971 – beheerder: stad Poperinge) en Poperingevaart WY.11

(VHAGcode:1203 - beheerder: Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer)

Hydrografische beschrijving:

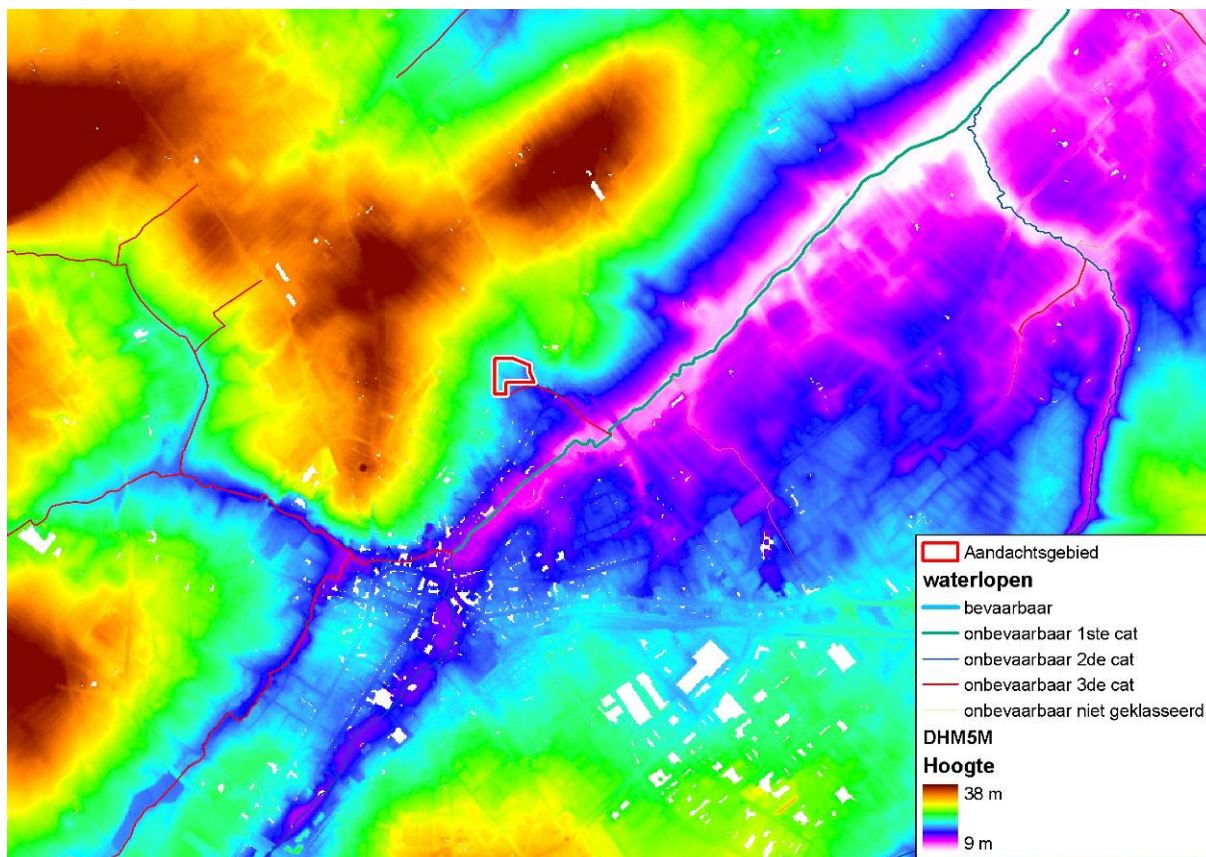
Het aandachtsgebied situeert zich in het stroomgebied van de Poperingevaart, aan een zijloope van de Poperingevaart.

Figuur 6: Hydrografische situering – VHA zone 200 Poperingevaart tot monding Holle Beek (incl)

Reliëf:

Het digitaal hoogtemodel toont dat het aandachtsgebied in overgangsgebied tussen heuvels en het valleigebied van de Poperingevaart ligt.

Figuur 7: Situering op DHM – reliëf – algemeen

1.5 Motivering afbakening en selectie aandachtsgebied

Op basis van de signaalgebieden uit de ruimtelijke analyse van het bekkenbeheerplan wordt een aandachtsgebied afgebakend.

Volgens de nota "Toetsing signaalgebieden IJzerbekken – prioritering en selectie", goedgekeurd door het bekkenbestuur van 1 juli 2011. Dit aandachtsgebied ligt in het stroomgebied van de Poperingevaart, een regio gevoelig voor wateroverlast.

Het woongebied 't Vliegend Paard komt in de ruimtelijke analyse van het bekkenbeheerplan naar voor als potentieel waterbergingsgebied en waterconserveringsgebied. Op een recente orthofoto blijkt het gebied nagenoeg volledig ingevuld. Dit deel woongebied is volledig vergund en verkaveld. Het wordt niet verder getoetst aan het watersysteem omdat dit beslist beleid betreft.

Het woonuitbreidingsgebied Sint-Bertinusstraat staat deels ingekleurd als waterconserveringsgebied in de ruimtelijke analyse van het bekkenbeheerplan. Gezien dit gebied momenteel grotendeels in gebruik is als landbouwgrond en nog niet bebouwd is, wordt dit getoetst aan het watersysteem. Op basis van recente kadastrale gegevens en orthofoto's werden reeds bebouwde zones niet opgenomen in het aandachtsgebied.

De totale oppervlakte van het aandachtsgebied bedraagt ca. 2 ha.

Figuur 8: Afbakening van het aandachtsgebied op orthofotokaart (2008-2010).

2 Juridische toets

2.1 Watertoetskaarten¹

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijk significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

Overstromingsgevoelige gebieden:

Het aandachtsgebied ligt noch in mogelijk noch in effectief overstromingsgevoelig gebied.

Infiltratiegevoelige bodems:

Het aandachtsgebied ligt voor een klein deel in infiltratiegevoelig gebied.

Grondwaterstromingsgevoelige gebieden:

Het aandachtsgebied is matig gevoelig voor grondwaterstromingen.

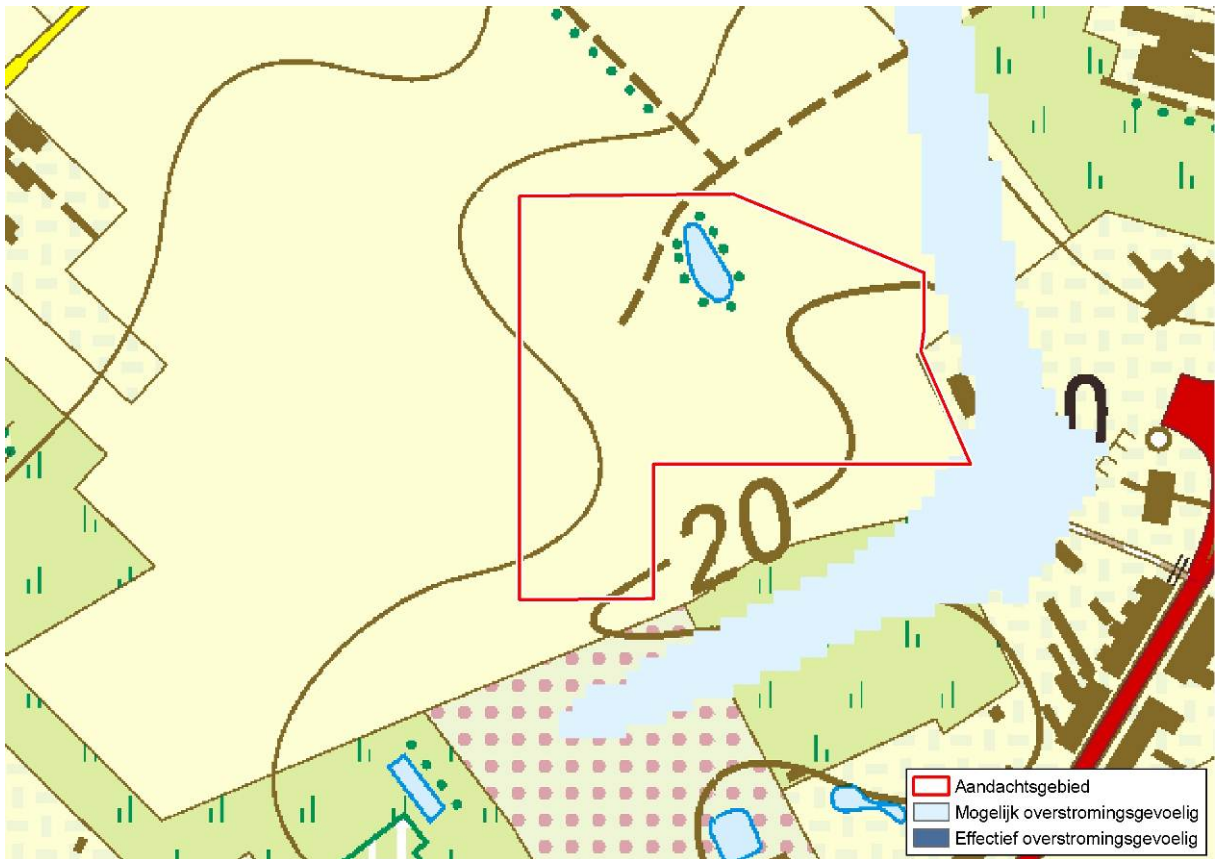
Hellingenkaart:

Het aandachtsgebied is licht hellend.

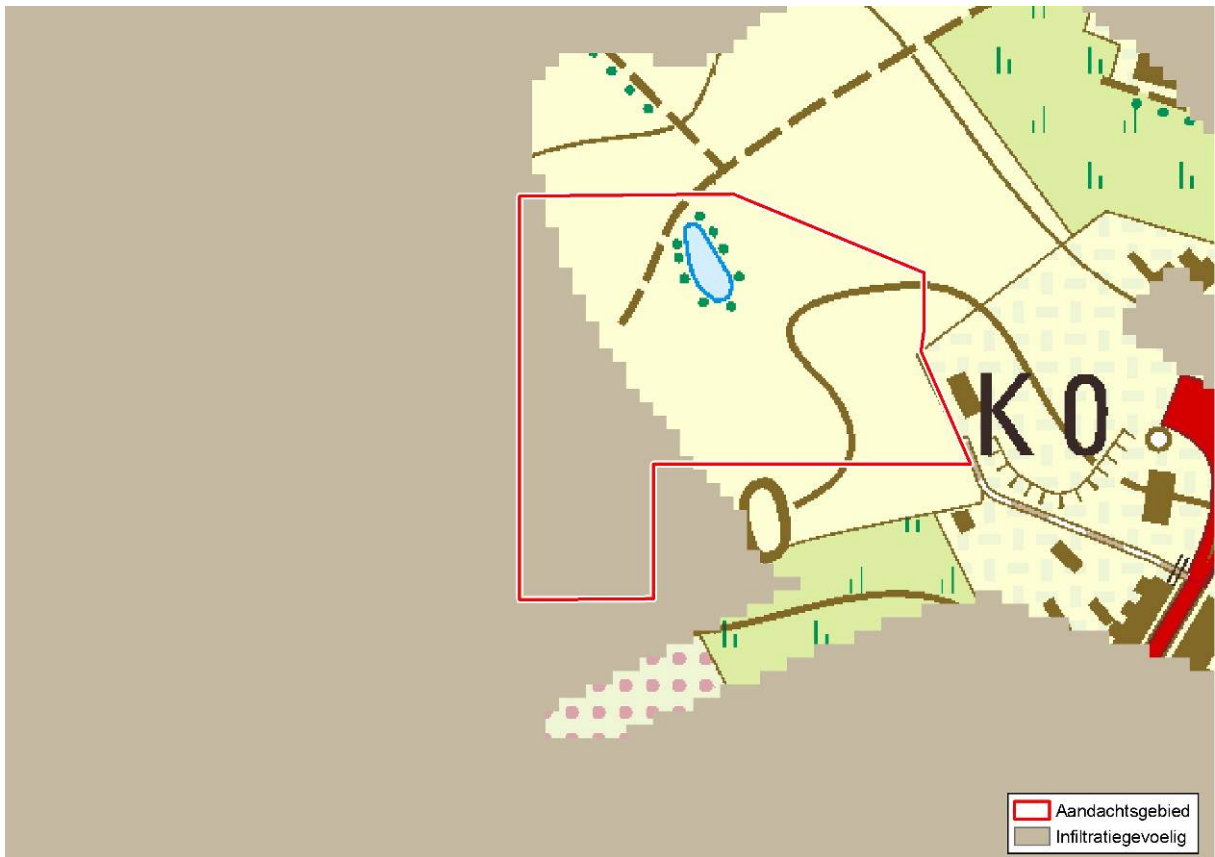
Erosiegevoelige gebieden:

Het aandachtsgebied is grotendeels erosiegevoelig.

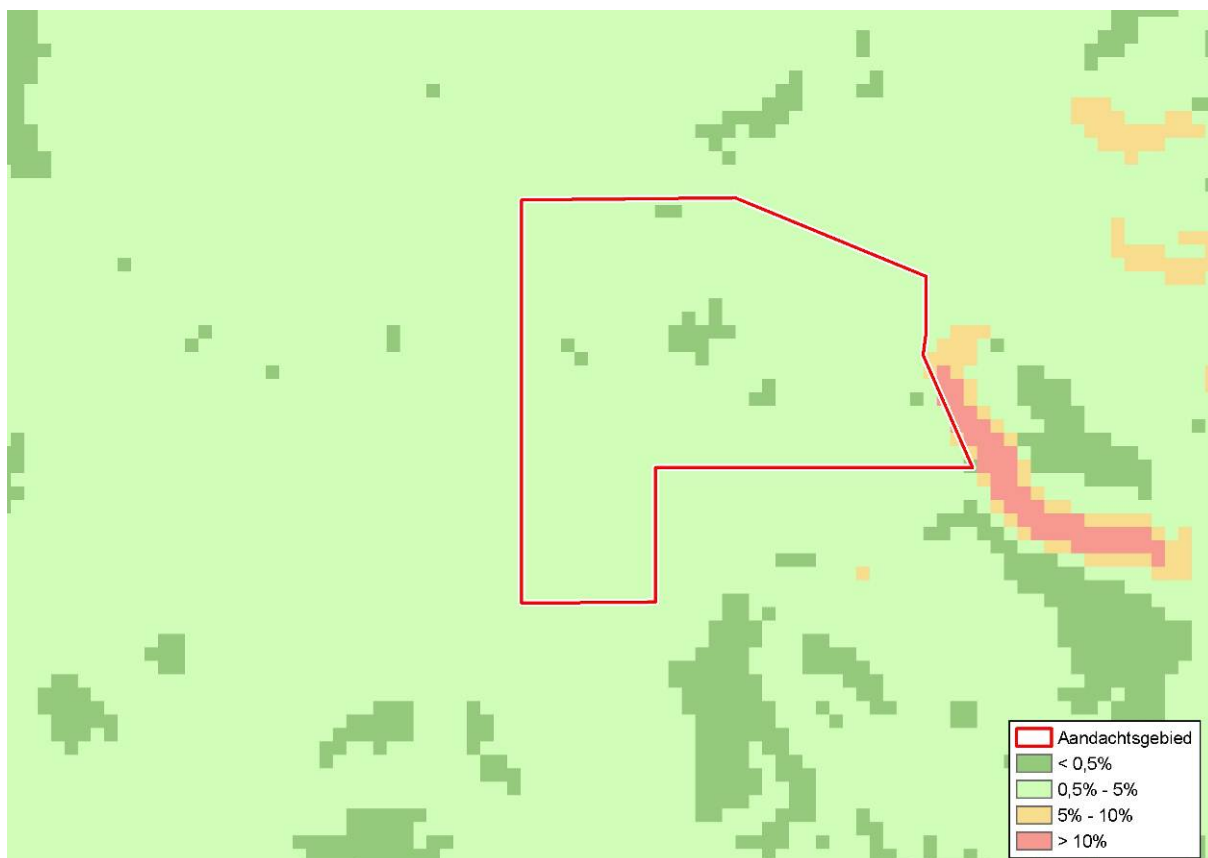
¹ Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (20 juli 2006)

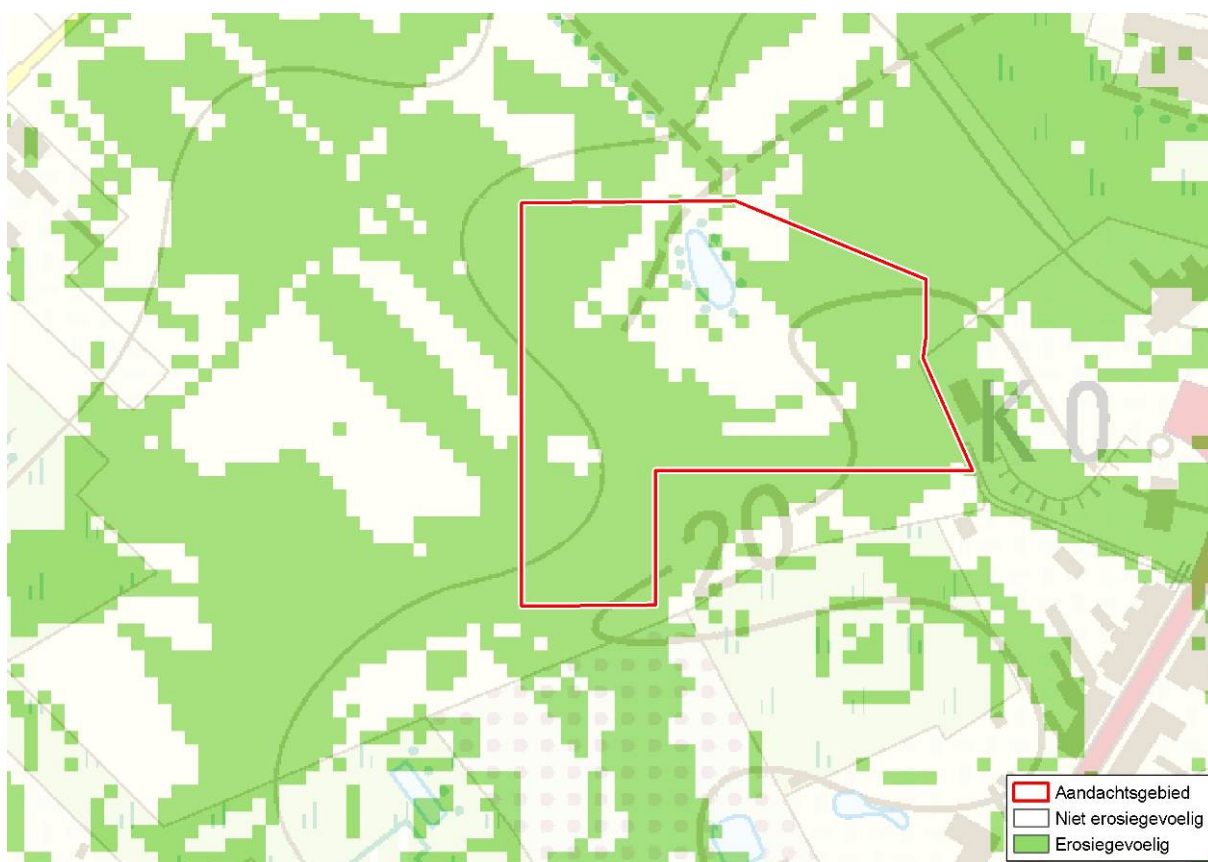
Figuur 9: Situering op de watertoetskaart overstromingsgevoelige gebieden

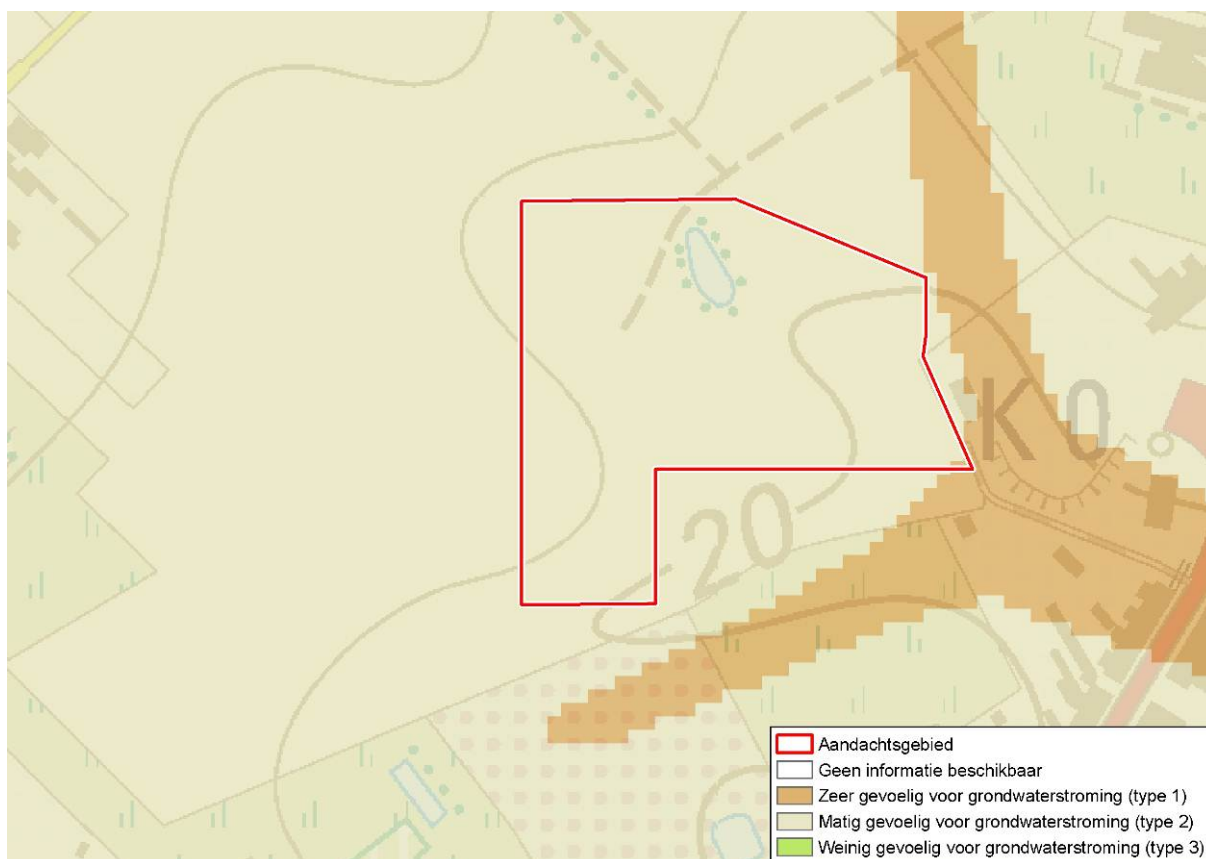
Figuur 10: Situering op de watertoetskaart infiltratiegevoelige bodems

Figuur 11: Situering op de watertoetskaart hellingenkaart

Figuur 12: Situering op de watertoetskaart erosiegevoelige gebieden

Figuur 13: Situering op de watertoetskaart grondwaterstromingsgevoelige gebieden

2.2 Federale kaart risicozones voor overstromingen ²

De risicozones voor overstromingen bevat een nauwkeurige afbakening van risicovolle gebieden met betrekking tot de natuurrampenverzekering. De criteria waarop de risicozones worden afgebakend, zijn bepaald in het K.B. van 12 oktober 2005 waardoor enkel de gebieden getoond worden met minstens 30 centimeter overstromingsdiepte.

Het aandachtsgebied is niet gelegen in risicozone voor overstromingen.

² Risicozones voor overstroming, versie 2006 (KB 23 maart 2007)

3 Beleidsmatige toets

3.1 Waterbeleid

A) Bekkenbeheerplan IJzerbekken

Zowel watertekort als wateroverlast zijn het gevolg van een onevenwichtige waterbalans. Beide fenomenen worden daarom best in samenhang bekeken. Het concept 'vasthouden-bergen-afvoeren' zorgt ervoor dat het probleem van wateroverlast aan de bron wordt aangepakt en het voorkomt verdroging. De toetsing in deze fiche gaat na of in het aandachtsgebied water kan worden vastgehouden of geborgen.

Waterconserveringsgebieden zijn gebieden waar de neerslag van nature lang wordt vastgehouden. Ze fungeren omwille van hun specifieke bodemeigenschappen als een natuurlijke spons door het water een tijd vast te houden en vertraagd af te voeren.

Actuele waterbergingsgebieden zijn de voor waterberging geschikte gebieden die ook effectief door het watersysteem worden aangesproken voor waterberging. Het zijn zones waar een waterbergingsfunctie mogelijk is.

Potentiële waterbergingsgebieden zijn gebieden die (tot nu toe) geen wateroverlast (meer) gekend hebben, bvb. omdat de waterloop is rechtgetrokken of omdat de oevers zijn verhoogd, maar wel fysisch geschikt zijn om water te bergen. Met enkele ingrepen kunnen potentiële waterbergingsgebieden, indien nodig, als actief overstromingsgebied ingericht worden.

De visie van het bekkenbeheerplan streeft een optimaal behoud na van de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Ze streeft naar een vrijwaring van bebouwing/verharding in de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Multifunctionaliteit van waterconservering en waterberging met de sectoren huisvesting en industrie is niet aangewezen. De opmaak van deze fiche is een vertaling van deze visie.

B) Deelbekkenbeheerplan Hoppeland

Geen relevante acties met betrekking tot waterkwantiteit.

3.2 Ruimtelijke ordening

A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

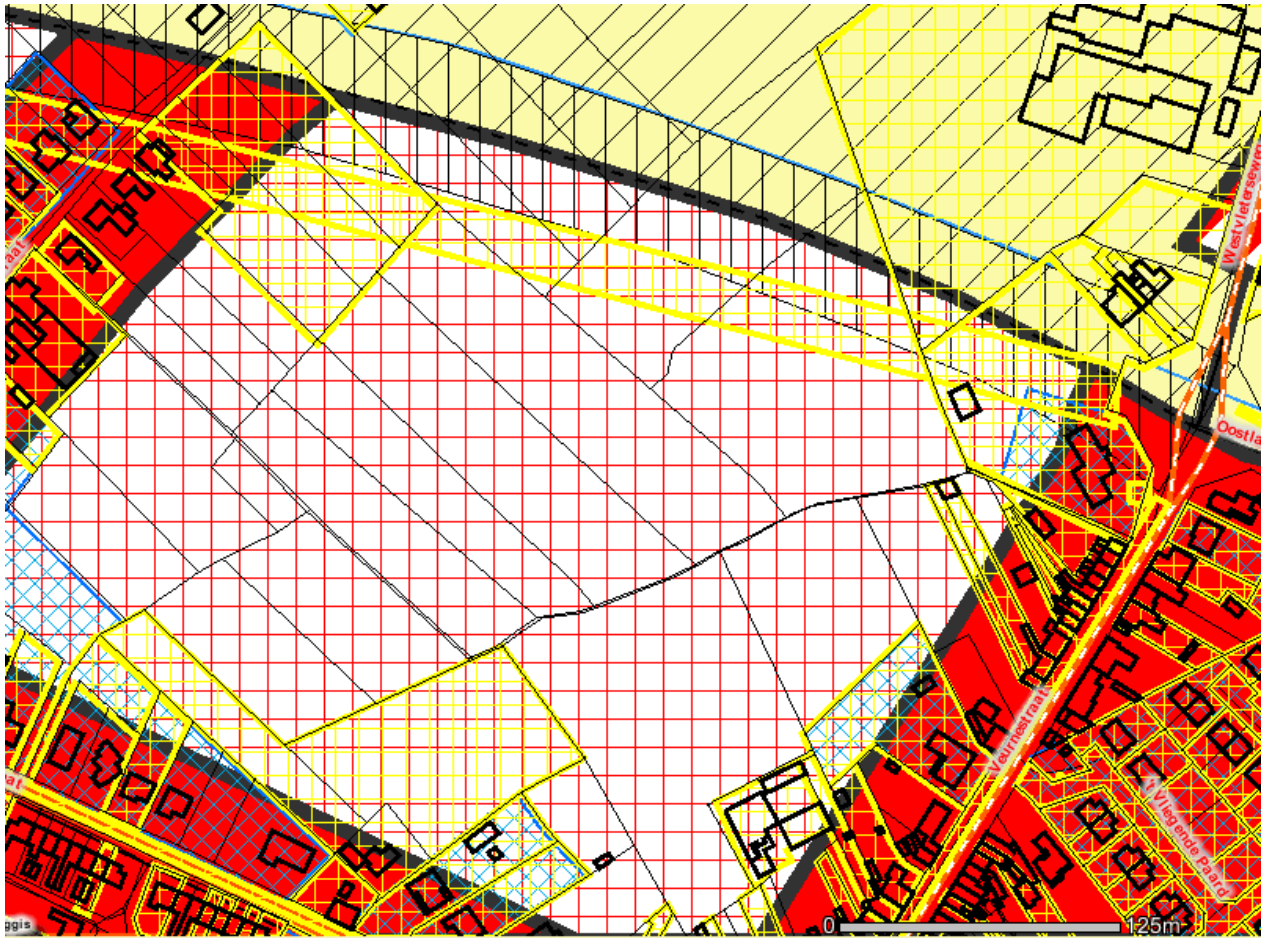
Het woonuitbreidingsgebied wordt niet bepaald om te ontwikkelen vanuit het huidig GRS Poperinge en is momenteel onbebouwd. Verder zijn er geen plannen van toepassing op de aanvraag.

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

Het signaalgebied is gelegen binnen de afbakeningslijn van het provinciaal Rup afbakening van het kleinstedelijk gebied Poperinge welke goedgekeurd is op 12 maart 2009. Het geselecteerde signaalgebied is niet gelegen binnen een specifiek deelRup, waardoor de bestemming van het gewestplan van toepassingen blijft met de bepalingen geldend binnen stedelijk gebied.

C) Vergunningstoestand

Het noordelijk deel van het signaalgebied wordt ingenomen door de doortrekking van de ring rond Poperinge, namelijk het deel gelegen tussen de N321 Westvleterseweg en Krombeekseweg, waarin de stedenbouwkundige vergunning is toegekend op 26 oktober 2011. Het oostelijk gelegen landbouwbedrijf kent ook nog een aantal recente vergunningen voor uitbreidingen die uitgesloten dienen te worden uit het signaalgebied.

Figuur 14: Vergunningstoestand

4 Toetsing aan het watersysteem

Waterconservering draagt, in tegenstelling tot behoud of bevorderen van infiltratie, in het algemeen nagenoeg niet bij aan het afvlakken van piekdebieten en dus het voorkomen van wateroverlast. Gebieden waar aan waterconservering wordt gedaan, dragen wel bij tot de nalevering van water in drogere perioden.

4.1 Overstromingen

NOG: Van “Nature Overstroombare Gebieden” omvatten de ruimte die waterlopen permanent of periodiek zouden innemen in afwezigheid van de kanaliserende en beschermende infrastructuren. Deze kaart is een afgeleide van de bodemkaart.

Het aandachtsgebied is, in afwezigheid van beschermende infrastructuren, niet van nature overstroombaar.

ROG: “Recent Overstroomde Gebieden” omvatten die zones die in het recent verleden (2005 en 2011) effectief zijn overstroomd.

Het aandachtsgebied kende in het recent verleden geen overstromingen.

OWKM/Specifieke modelleringstudies:

AMINAL, 2003, Poperingevaart – Computermodellering als methode, hoogwaterbeheer als doel.

VMM AOW, 2007, Actieplan tegen wateroverlast in het stroomgebied van de Poperingevaart.

DHM: Het digitaal hoogtemodel toont dat het aandachtsgebied in overgangsgebied tussen heuvels en het valleigebied van de Poperingevaart ligt. Zie Figuur 7.

Een toename van de verharde oppervlakte betekent een versneld afstromen van hemelwater naar de waterlopen en kan als cumulatief effect overstromingen veroorzaken of vergroten.

4.2 Verdroging

Verdroging is het droger worden van de bodem door het dalen van het grondwater. Twee belangrijke oorzaken zijn menselijke activiteiten: het onttrekken van grondwater voor drinkwater of industriële toepassingen en de toename van verharde oppervlakte. Verharding of bebouwing houden het regenwater tegen, het komt niet in de bodem terecht, maar wordt naar regenwaterputten geleid of al dan niet via riolering afgevoerd naar de waterlopen. Waterconservering is gericht op het vasthouden van water of tegengaan van verdroging in waterrijke gebieden (valleigebieden en komgronden in de polders). Het vrijwaren van waterconserveringsgebieden van bebouwing of verharding is een mogelijke maatregel om verdroging te vermijden.

Belangrijke eigenschappen voor waterconservering zijn de aanvoer van kwelwater of ondiepe of zeer ondiepe grondwaterstand, het vasthoudend vermogen van de bodem en de helling. De bedoeling is om het gebiedseigen water te conserveren om droogteschade aan natuur en landbouw te beperken.

Door een verlaging van het grondwaterpeil kunnen waterafhankelijke terrestrische ecosystemen verdwijnen. Voor de landbouw vermindert de beschikbaarheid van kwalitatief zoet water in droge perioden in gebieden die kwetsbaar zijn voor verdroging. Rekening houdend met een klimaatverandering naar drogere zomers met korte intensieve neerslagperioden, wint de aandacht voor verdroging aan belang. In poldergebieden is het tegengaan van verdroging ook belangrijk om het ondiepe zoute water terug te dringen.

Een groot vasthoudend vermogen is vaak omgekeerd evenredig aan de infiltratiesnelheid en wordt groter naarmate de textuur fijner is. Ook de hellingsfactor is zeer belangrijk. Gebieden met een zekere helling zullen onder gravitaire krachten langzaam leeglopen bij een terugvallend neerslagaanbod. De kwelgebieden zijn belangrijk omdat er in deze gebieden bij lange droogte nog voldoende aanvoer is van (dieper) grondwater. Met drainage in deze gebieden moet omzichtig omgesprongen worden om droogteschade te vermijden.

Bodemtextuur (bodemaart): zandleem en klei: groot vermogen om vocht lange tijd vast te houden. Zie Figuur 16.

Helling: klein hellingspercentage dus water stroomt relatief traag naar de waterlopen. Zie Figuur 11.

Kwel: zie fysische systeemkaart, Figuur 15.

Regio: polder-Leie Interfluvium.

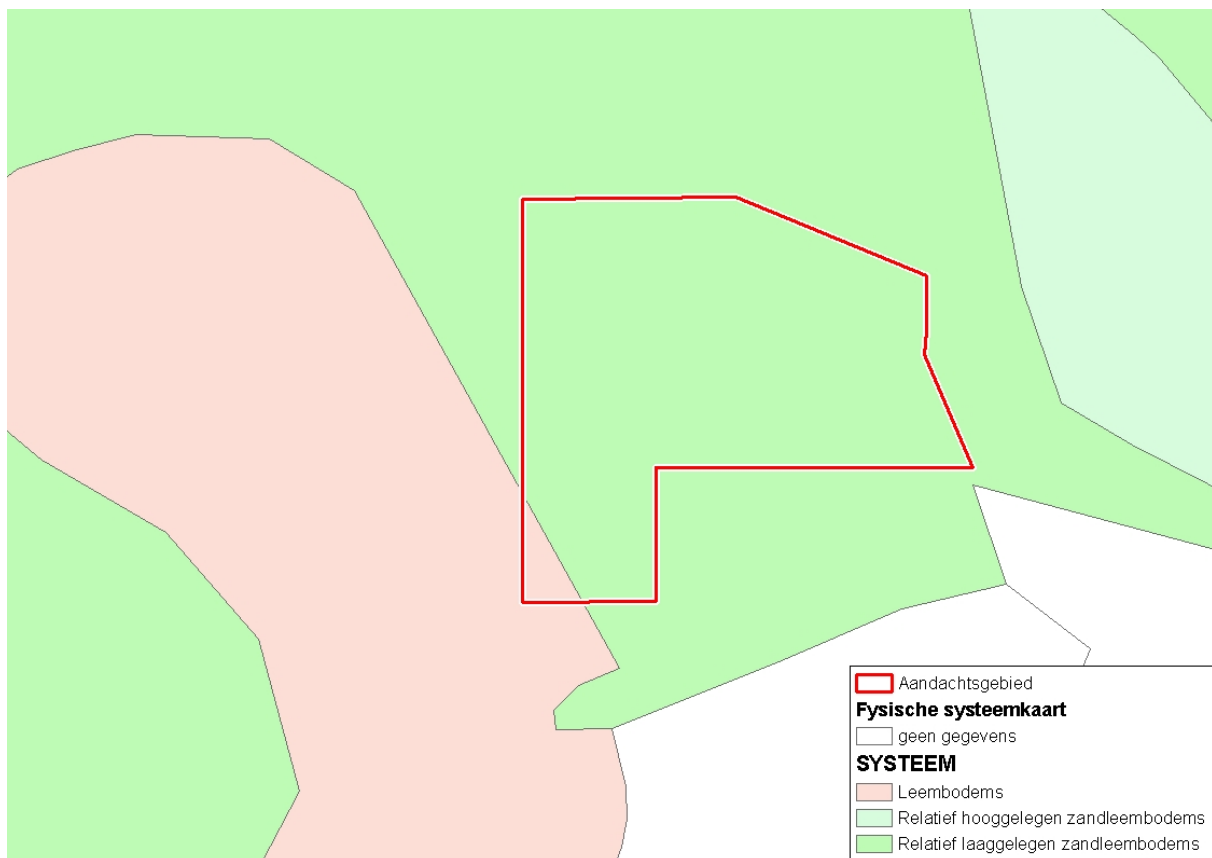
Ligging: gronden van intermediair gelegen landschapsdelen.

Systeem: relatief laaggelegen zandleembodems.

Geografie: overgangsgroden tussen heuvels en valleien.

Kwel- en infiltratie: waarschijnlijk intermediair gebied. De tot de systeemeenheid behorende bodemseries hebben voornamelijk vochttrap of drainageklasse d (matig gleyig of onvoldoende natuurlijke drainering).

De fysische systeemkaart is m.b.t. de kwel-en infiltratiegebieden zeer benaderend. De kaart is enkel bruikbaar voor een grove lokalisering van kwel en infiltratie en geeft op projectniveau slechts een indicatie.

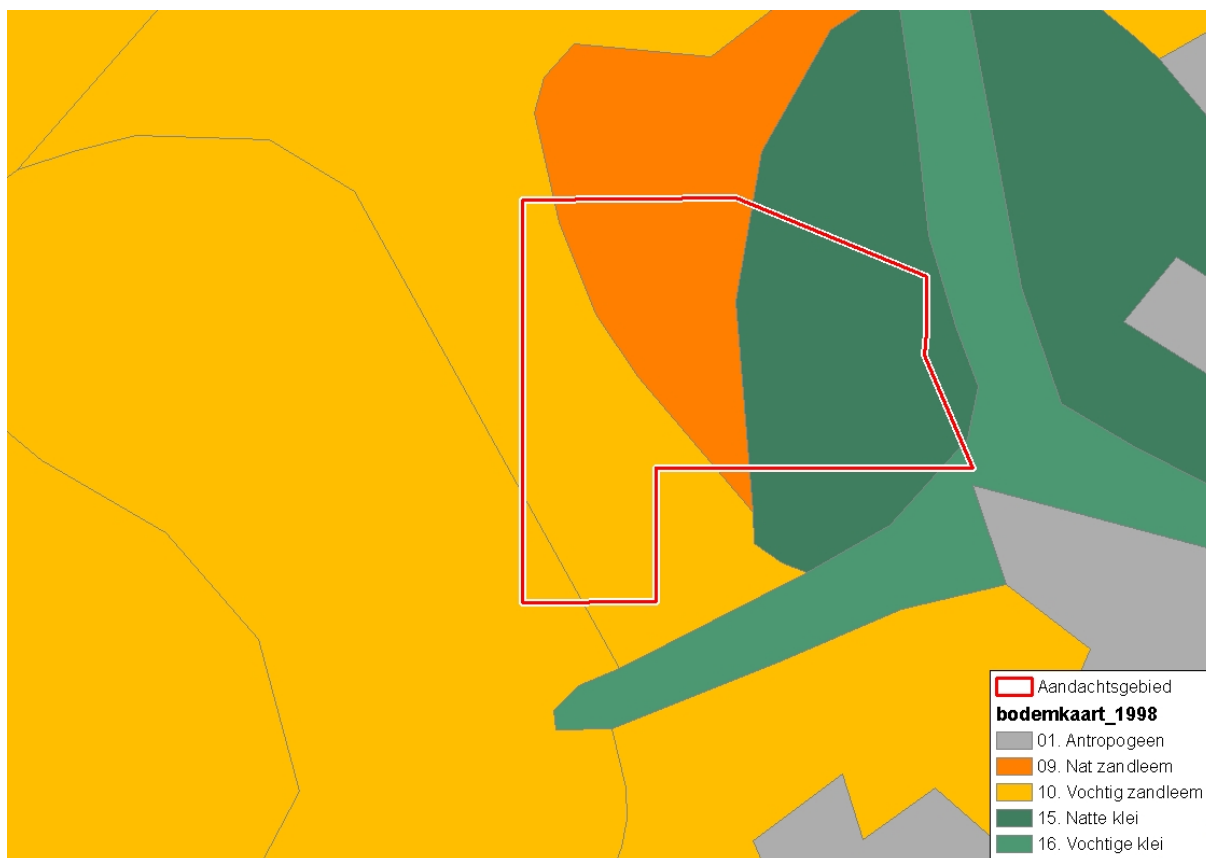
Figuur 15: Situering op fysische systeemkaart

4.3 Andere relevante hydrologische/hydrografische informatie

(vb: waterpeilen, historische kaarten en historische gegevens, ferrariskaarten, ecologische inventarisatiestudie, info ervaringsdeskundigen, bijkomende info uit terreinbezoek, enz.)

Bodemaart:

Het aandachtsgebied ligt in de zandleemstreek. Het westelijk deel van het aandachtsgebied bestaat uit vochtig zandleem (Ldc – Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont), het centrale deel uit nat zandleem (u-Lhc – Natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont) en het oostelijk deel uit natte klei (Ehx – sterk gleyige kleibodem met onbepaald profiel).

Figuur 16: Situering op bodemkaart

5 Conclusie

Het aandachtsgebied ligt in overgangsgebied tussen heuvels en het valleigebied van de Poperingevaart.

Bij waterconserving ligt de nadruk op het tegengaan van verdroging door het conserveren van gebiedseigen water. Het watervasthoudend vermogen wordt groter naarmate de textuur fijner is en is dus groot in kleigrond en leemgrond. Het aandachtsgebied zelf kent een klein hellingspercentage. Het water in de bodem loopt gravitair relatief traag weg. In het aandachtsgebied verloopt infiltratie moeizaam.

Het aandachtsgebied is van nature geschikt om water lang vast te houden. Met bebouwing/verharding en drainage in deze gebieden moet omzichtig omgesprongen worden om droogteschade te vermijden en wateroverlast te voorkomen.

6 Suggesties naar ontwikkelingsperspectief

De suggesties naar ontwikkelingsperspectief hebben enkel betrekking op de nog niet bebouwde en nog niet vergunde percelen in het aandachtsgebied. Bestaande bebouwing wordt beschouwd als beslist beleid. De watertoets die voor de vergunningen werd uitgevoerd wordt met deze toetsing niet in vraag gesteld.

Bebouwing en bijkomende verhardingen hebben een effect op de waterbalans. De infiltratie in de bodem neemt af en de oppervlakkige afvoer neemt toe. Deze effecten hebben een invloed op de overstromingsgevoeligheid en het vasthoudend vermogen van een gebied. Om voor deze effecten te compenseren, worden door de waterbeheerders in het kader van de watertoets maatregelen opgelegd inzake buffering en vertraagde afvoer.

Gezien de relatief trage infiltratiesnelheid in leemgrond in het aandachtsgebied moet aandacht gaan naar maatregelen om het water blijvend traag te laten afvoeren, bvb. door gebruik te maken van grachten voor het vertraagd afvoer van hemelwater en open infiltratievoorzieningen (wadi's).

De schadelijke gevolgen ten gevolge van een toename van de verharde oppervlakte kunnen opgevangen worden als de bouwaanvraag voor kleine verhardingen (< 1.000 m³) minstens voldoet aan de gewestelijke stedenbouwkundige verordening van 1 oktober 2004. Het hemelwater afstromend van de toekomstige bebouwing en verhardingen zal moeten plaatselijk gebruikt worden, gebufferd worden en vertraagd afgevoerd naar de waterlopen.

De waterbeheerder kan bij grotere verhardingen en in het kader van voorkomen van verdroging of wateroverlast striktere normen opleggen.